

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING „DE PLATE”.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE
en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Verantwoordelijke uitgever: A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

14 de jaargang, nr. 11 : november 85

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE

TWEEDE NOVEMBER - AKTIVITEIT

De Oostendse Heemkundige Kring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op een voordracht die doorgaat op :

donderdag 28 november 1985 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : WESTVLAAMSE HUMOR IN DE KERK

Spreker : de heer GELDHOF

Z.E.H. GELDHOF, sedert 20 jaar pastoor te Meetkerke, waar hij als cummul Houthave bijkreeg, is een Westvlaming uit Izegem. Voor hij dorpsheer werd stond hij vele jaren in het Sint Lodewijkskollege te Brugge.

Hij is een meester van het gesproken woord, waaraan hij een sprankelend gevoel voor humor koppelt. Humor werkt, volgens hem bevrijdend, het geeft je de kracht om telkens weer opnieuw te beginnen. Humor is de noodrem om uit de verdrukking en de droefheid te geraken. Met humor kan je zelfs valse devotie te lijf gaan.

Hij zal ons uit zijn rijke ervaring van het Westvlaamse kerkleven de gensters van een minder gekende vorm van humor slaan.

Het wordt eens te meer een denderende avond die geen enkele rechtgeaarde Westvlaming, en daar horen alle Oostendenaars bij, mag missen.

Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet leden.

J.B. DREESEN

Succesvol hotelier en royalist (2)

De nu welgestelde en sterk sociaal voelende selfmade man begon zijn rijkdom aan zinvolle projecten te besteden. Zoals ik al vroeger schreef bouwde A. Stracké in 1897 in de Mariakerkse duinen een natuurhistorisch museum dat het eerst bezocht werd door koning Leopold II en wel op 7 juli 1897. Geleidelijk werd het museum uitgebreid met park en serres, met aan de zeedijk twee paviljoentjes (1901), en met een weelderige villa (1903). Een van de paviljoentjes werd ingericht als lazaret dat in september 1904 plechtig overhandigd werd aan het Rode Kruis van België. Prins Albert en prinses Elisabeth bezochten het museum op 5 juni 1903. Meer nog. Ze verbleven met hun twee kinderen in Strackés villa van 31 mei tot 4 augustus 1905. Na hen logeerden er prinses Sophie van Beieren (zuster van prinses Elisabeth) met haar man en twee kinderen (cf. A. Stracké, De Plate, 1982, nr 5).

Van andere bouwplannen op dat Mariakerks domein aan A. Stracké toegeschreven, o.a. een rusthuis (100 m breed en ca. 8.000 m² groot) bestemd voor Kongolese officieren en agenten, en een loods voor reddingsboten, is niets terechtgekomen (Car. 29.01.1901 en 1.10.1901).

De dynamische Stracké nam nog andere nuttige initiatieven. Hij had zijn eigen brandweerbrigade opgericht en had zelfs bij de brand van de Sint-Pieters-en-Pauluskerk (14.08.1896) bijgedragen tot het vrijwaren van het grafmonument van koningin Maria Louisa. In 1899 was hij in zijn gemeente bij twee gelegenheden de stedelijke brandweer bijgesprongen (cf. mijn bijdrage : De Plate, 1983, nr 12).

Bovendien had hij in zijn hotel omstreeks 1887 een eigen drukkerij gemonteerd van waaruit talrijke informatieve drukwerken vertrokken (cf. De Plate, 1982, nrs 2, 3 en 5).

Het aanzien van A. Stracké bereikte een hoogtepunt in het eerste decennium van de 20-ste eeuw. Op 4 juni werd hij door de lokale "Association des hôteliers, restaurateurs et propriétaires d'hôtels" tot nieuwe president verkozen. Te voren was hij al tot lid benoemd van het centraal comité van het "Internationaler Verein der Gasthofbesitzer" (gevestigd in Keulen). Daarvan werd hij in juni 1905 tot vice-voorzitter benoemd.

In 1905 vierde hij in zijn hotel zijn 50-jarig arbeidsjubileum met een dubbel schitterend banket. Op het eerste (6 april 1905) had hij Belgische en buitenlandse journalisten uitgenodigd, allen vrienden van hem. Sinds jaar en dag was A. Stracké bijzonder voorkomend voor de kranteschrijvers omdat hij als verstandig zakenman de publicitaire functie van de pers scherp inzag. Vijftien jaar voordien had hij, ter gelegenheid van het bezoek van de Duitse keizer aan Oostende (2 en 3 augustus 1890), Engelse, Franse, Duitse, Hollandse en Belgische verslaggevers op een fijne en gezellige lunch uitgenodigd. Bovendien had hij de maandag daarop (4 augustus) een excursie naar Dover georganiseerd waaraan verscheidene reporters hadden deelgenomen. Voor beide prestaties was A. Stracké toen hartelijk bedankt (E.O. 7.08.1890).

Op die 8ste april 1905 heerste er in het Hôtel d'Allemagne een bijzonder opgewekte stemming. "L'hôte si aimable, si prévenant" werd er in de keurig versierde eetzaal letterlijk in de bloemen gezet. L'Echo d'Ostende en Le Carillon hadden ieder voor een prachtige bloemenkorf gezorgd. Op voorstel van de gastheer werd in vurige patriottische termen een telegram gestuurd aan koning Leopold en aan prins Albert. In een korte toespraak schetste A. Stracké zijn loopbaan - wat hij bij zulke gelegenheden graad deed - en onderstreepte hij de rol van de pers (Car. 11.04.1905).

Op het tweede banket (30 april 1905) waren de leden van de Oostendse hoteliersbond en van het "comité permanent" van de handelskamer te gast. Talrijke toosten werden er gehouden. Opnieuw sprak A. Stracké de lof uit van Leopold II die van Oostende de eerste badplaats van de wereld had gemaakt. In een tweede speech herinnerde hij weer aan het begin van zijn carrière. Aug. De Clerck, vice-president van de hoteliersbond en Alb. Bouchery, secretaris van de handelskamer, brachten hulde aan de onvermoeide pionier van het Oostendse hotelwezen.

Op dat feestbanket had de jubilaris een origineel en efficiënt singaalsysteem angewend. Bij iedere gast had hij een kleine mast geplaatst met een vlaggetje eraan dat de gast kon hijsen als zijn glas weer moest gevuld worden.

Intussen had A. Stracké ook zijn activiteiten in de lokale handelskamer ontplooid. Op 15 maart 1881 werd hij lid van de sectie "Intérêts balnéaires", op 26 februari 1899 secretaris en op 24 januari 1909 voorzitter daarvan. Hij bleef lid tot 1920.

Bovendien was hij bij de verkiezingen van 18.10.1903 - weliswaar op grond van onregelmatigheden bij de liberale tegenpartij - tot katholiek lid verkozen van de Oostendse gemeenteraad waarin hij zetelde van 02.02.1904 tot 12.12.1911. Zijn optreden in de handelskamer en in de gemeenteraad heb ik uitvoerig behandeld in de Plate, respectievelijk: 1983, nrs 3,4,5 8,9 en 10 en 1983, nrs 11 en 12 en 1984, nrs 1,2 en 3.

Vanzelfsprekend werden in het Hôtel d'Allemagne met zijn voortreffelijke keuken regelmatig feestmaaltijden ingericht.

Het banket van de handelskamer werd na de jaarlijkse algemene vergadering telkens in het hotel van een der leden gehouden. Hiervoor kwam Strackés hotel aan de beurt op 02.01.1883, op 08.02.1885, op 29.01.1888 en op 04.02.1900.

Op zondag 25 januari werd er August Van Imschoot, schepen van onderwijs gevierd. Het uitgebreid Belle-Epoque-menu laat ik hier, ter illustratie, volgen.

Huitres
Potage de riz au céleri
Petites bouchées à la reine
Turbot au beurre fondu
Pommes nature
Filet de boeuf piqué à l'italienne
Tête de veau en tortue
Chicorée flamande à la moëlle

Dinde farcie
Homards de Norvège, sauce remoulade
Pouding cabinet, sauce vin blanc
Fruits - Dessert
Vins
Chables, Médoc, St Julien du Luc
Moët et Chandon
Café - Liqueurs

Ook ter gelegenheid van de officiële overhandiging van Strackés lazaret aan het Rode Kruis (op 11.09.1904) zaten de afgevaardigden van het R. Kr. aan de feesttafel in het Hôtel d'Allemagne (De Plate, 1982, nr 5).

En de dag van de inwijding der nieuwe haveninrichtingen en van het bezoek van de koning aan de nieuwe Sint-Pieters- en Pauluskerk (04.09.1905) werd door de kerkfabriek van de St. P. en P.-parochie in het hotel van Stracké een lunch aangeboden aan de bisschop van Brugge, de gouverneur van West-Vlaanderen, aan talrijke notabelen en aan de geestelijkheid van de dekenij.

Het weekend van zaterdag 9, zondag 10 en maandag 11 september 1905 werd een hoogdag voor onze hotelier. Op zijn initiatief hield het comité van toezicht van het (bovengenoemde) Internationaler Verein der Gasthofbesitzer een driedaagse bijeenkomst in Oostende. De eerste dag werden de gasten, 's avonds, ontvangen in de salons van het Splendid Hotel (gerund door A. De Clerck, vice-gouverneur van de Oostendse hoteliersbond). Daar verwelkomde A. Stracké zijn Belgische, Franse, Engelse, Hollandse, Duitse, Oostenrijkse en Zwitserse collega's. Op het zondagsprogramma stonden een excursie naar Westende en Middelkerke, een bezoek aan het Stracké-museum en aan de stad.

De maandag kwamen de havenwerken aan de beurt, de nieuwe trotse de Smet de Naeyerlaan, het Maria Hendrikapark en de nieuwe kerk. Daarna was er een bijeenkomst in de witte zaal van het stadhuis waar Otto Hoyer uit Keulen, president van het Verein, een openingsrede hield waarin hij deed uitschijnen dat door de geweldige ontwikkeling van het hotelwezen de hotelhouder nu een Weltbürger wordt, en wel een polyglot met uitgebreide kennis. Daarna onderstreepte hij de enorme verandering die Oostende sinds de laatste bijeenkomst (1888) ondergaan had. Ter ere van burgemeester Pieters, die de gasten begroet en A. Stracké gefeliciteerd had, riepen de Duitse hotelhouders een driemaal "Hoch!". Henri Bieger las zijn (Duits) rapport voor waarop een discussie volgde. Op verzoek van H. Raick vertaalde A. Stracké de voornaamste punten daarvan.

's Avonds had de apotheose plaats in de grote eetzaal van het Hôtel d'Allemagne waar onze gelukkige Duitse Oostendenaar een afscheidsdiner aanbood aan ca. 100 gasten. Een cosmopolitisch gezelschap want benevens Belgische waren er hoteliers bij uit Keulen, München-Gladbach, Hamburg, Heidelberg, Berlijn, Baden-Baden, Dresden, Innsbruck, Lindau, Luzern, Londen, Parijs, Amsterdam, Haarlem, Nijmegen, Arnhem. Ter documentatie schrijf ik hier het overvloedig menu af (Car, 13.09.1905).

Potage clair tortue
 Soles d'Ostende à la Régence
 Filet de boeuf à la Westmoreland
 Pâté de foie gras de Strasbourg à la gelée
 Asperges de Brunswick en branches
 Sauce beurre fondu
 Perdreaux rôtis aux feuilles de vignes
 Compote - Salade
 Homards de Norvège en Belle-vue, sauce Vincent
 Sorbet au champagne à la Romaine
 Fruits - Desserts

Talrijke toosten werden uitgebracht. In het Frans, het Duits, het Engels, het Nederlands "et en belge" voegt Le Carillon eraan toe (waarmee, met of zonder ironie, Belgisch Frans bedoeld werd). De gastheer dankte en werd zelf herhaaldelijk bedankt. Verscheidene sprekers huldigden de moed, de energie en "l'amabilité proverbiale" van de selfmade A. Stracké. Aan de koning werd het traditioneel telegram gestuurd. Ook de echtgenote van de stralende Amfitryon, de 72-jarige Anna Maria Rau, deelde in de hulde.

Het personeel van de gelukkige hotelhouder drukte zijn toewijding uit bij monde van de heer Lacour en schonk Mevr. Stracké twee grote bloemenkorven. En in naam van de drie Oostendse bladen : L'Echo d'Ostende, La Saison d'Ostende en Le Carillon kwam Alb. Bouchery danken, alweer met bloemen voor Mevr. Stracké.

(wordt voortgezet)

G. BILLIET

@ @ @ @ @ @ @ @ @ @ @ @

Louis FRETIN, Oostendse straatorgelbouwer

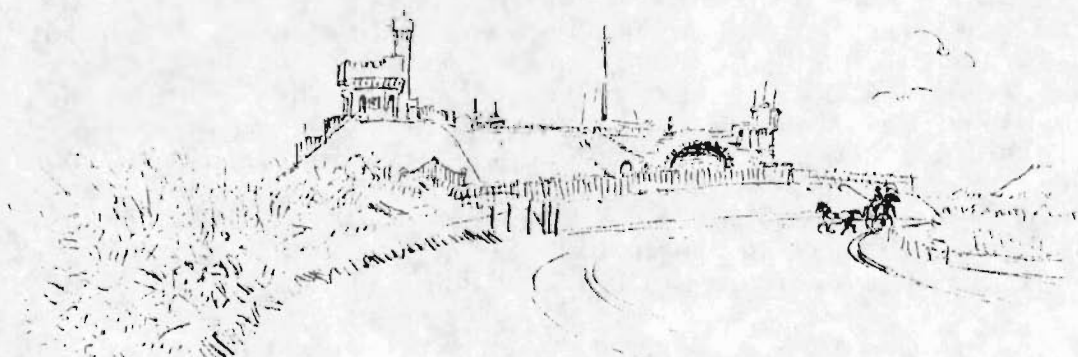
Van deze orgelbouwer bevindt zich een straatorgeltje in het Instrumentenmuseum (Brussel)

Het is een 18-toetsorgeltje met 3 rijen pijpen uit 1823 (gedateerd). De afmetingen zijn : lengte 59 cm, hoogte voorzijde 53,5 cm, hoogte rugzijde 76 cm, breedte 31,5cm. (1)

Wie weet méér over deze orgelbouwer en over de door hem gebouwde orgeltjes ?

Wilfried VERLONJE

(1) Vermeld in : A.W.J.G. ORD-HUME, Barrel Organ. The Story of the Mechanical Organ and how to restore it, 1978, p. 448.

...Onze weg terug naar de stad leek kort, daar het nu dag was en de weg zelf niet zo nat en zo glad meer was als de vorige nacht. De poort was nog niet geopend toen we aankwamen. Een menigte werklieden van allerlei soort stond reeds bijeen en wachtten zoals wij, gedurende enkele minuten, om binnengelaten te worden. Eindelijk ging de poort open en wij trokken naar de haven, op zoek naar ons schip. De kaaien, baai, enz. waren vol volk zoals de vorige dag. We vergrootten de herrie nog door het ontschepen van onze kanonnen enz. Omstreeks 11 uur was alles afgelopen en stonden we klaar om op te trekken, maar het commissariaat deed ons wachten naar de uitreiking van ons rantsoen tot 3 uur 's namiddags. Drie dodelijke uren ! Want we jaren gejaagd om op te trekken en deze nieuwe streek te verkennen. We waren daarenboven verveeld omdat we verplicht werden ter plaatse te blijven. We konden immers onmogelijk rondlopen in de stad, omdat we het ogenblik niet konden voorzien, waarop deze heren het gepast zouden vinden ons te gerieven. Twee van onze paarden ontbraken nog, evenals enkele zadeltassen en een aantal kleinere dingen. Dit valt niet te verwonderen wanneer men de schandalige manier waarop ze overboord werden geworpen, het slechte weder, de donkerte van de nacht, samen met ebbe en vloed, in aanmerking neemt.

Het uitzicht van de troep was eveneens uiterst vervelend. Onze nobele paarden, gisteren morgen nog zo glanzend en opgewekt, stonden daar nu met hangende oren en ruwe, opzichtigte haren. Men kon duidelijk merken hoezeer ze geleden hadden doordat ze uit een heet ruim werden gehaald, daarna in koud water gedompeld en dan, meer dan zeven uur, op een open strand blootstonden aan storm en regen zoals we er verleden nacht te verduren hadden. Een practische illustratie om te bewijzen hoe dwaas het is legerpaarden te verzorgen en te vertroetelen, wanneer ze bestemd zijn voor zulke averij en ontbering. Onze manschappen zagen er afgejakkerd uit. Hun klederen waren helemal bevuild door het slijk en het nat, hun sabels waren verroest en de berenvellen van hun helmen waren gladgemaakt door de regen. Nochtans gaven ze nog steeds blijk van dezelfde opgewektheid, die immer karakteristiek waren voor de bereden artillerie, inzonderheid voor groep G.

Terwijl we aldus op ons rantsoen wachtten, hadden wij tijd te over om rond te kijken en ons te vermaken met de verrassingen van het tafereel en met de verschillende groepen die op de kaai bijeen stonden. Voorzeker waren de meesten van hen Engelsen en op de koop toe soldaten. De enen zaten te drinken aan de deur van de herbergen, met de knapzak op de rug, klaar om te vertrekken. Anderen hadden zich reeds in beweging gezet en begeleidden de bagage. Dicht bij ons werd een batterij veldgeschut geparkeerd. De paarden stonden in lange rij achter de wagens gebonden en aten kalmpjes hun haver uit hun voederzakken. Ze slingerden die af en toe in de lucht om des te beter aan de laatste nog overblijvende graantjes van hun voedsel te geraken.

Kanonniërs en geleiders lagen in het rond, gereed om in een oogwenk in het gelid te springen of te paard te stijgen. Ze hadden de nacht hier doorgebracht en de as van hun vuren gloeide nog in enkele ruwgebouwde haarden van losse stenen of bakstenen. Onze ogen waren aan zulke dingen gewend.

Er waren echter nog andere dingen te zien, waaraan we niet gewend waren : zo de Vlaamse boeren met hun zwaarmoedige gelaatsuitdrukking. Ze stapten naast hun lange, smalle wagens en hun nobele paarden die ze met bewonderenswaardige vaardigheid doorheen het gedrang voerden bij middelen van lange leizelen. Deze bestonden uit dunne (zeer dunne) koord die door gaten liep, welke in de lompe, sterk versierde kragen of holsters aangebracht waren. Ze droegen een lange, blauwe boerenkiel, die op de borst en de schouders versierd was met borduurwerk in gekleurd sajët. Hun hoofd zat verborgen in een rode of witte muts. Vele droegen een lange, dikke pruik en allen hadden houten schoenen aan hun voeten. De vrouwen, met hard, verveerd gelaat, droegen een muts met lange oorlappen, reusachtige gouden hangers in de oren, een zwartfluwelen lint om de schrale hals, een klein kruis op de borst, dat aan het lint hing, en dikke rokken die de heupen breed opzetten. Deze rokken waren kort en lieten een paar stevige benen zien, in ruwe, blauwe kousen gehuld. De zware klompen waren rond de opening versierd met een konijnenvel, dat er als zool in bevestigd was.

Van tijd tot tijd stapte een patroelje gendarmerie, in eenvoudige blauwe uniform, met grote witte grenaden op de panden en de uiteinden van hun reistas, brede buikriem en hoge, stijve, flink gepoetste botten, door de verzamelde menigte. Hun vlug speurende ogen keken zoekend rond, terwijl ze rustig voorbijgingen. Aan de hoek van de kaai lag een groep matrozen (die niet veel van de onzen verschilden wat hun uiterlijk voorkomen betreft) lusteloos op de straatstenen of slenterden met gekruiste armen op en neer. Ze vermaakten zich met de zenuwachtige drukte van een twintigtal soldatenvrouwen, beladen met kinderen of pakken. Hun brede, grijze of verschoten rode klederen waaiden los achter hun uit. Ze worstelden door alle hindernissen heen met een bedrijvigheid, volhoudendheid en bespraaktheid die de matrozen hoogst vermakelijk vonden. Velen van hen plaagden deze amazonen schertsend in gebroken Engels en wisselden ruwe moppen. Bij dit spel trokken de heren, daar de dames meestendeels afkomstig waren van het Groene Eiland, aan 't kortste eind.

Dat waren de taferelen die we gadesloegen, toen een luide schreeuw van ontzetting plots uit de menigte opsteeg en allen tegelijk naar de wallen spoedden. Ik volgde deze beweging. De morgen, ofschoon wat bewolkt, was mooi geweest en de wind matig. Maar naarmate de dag vorderde en de vloed opkwam, was de zuidwestelijke bries geleidelijk tot een storm gegroeid. Ik bemerkte dadelijk, bij het bereiken van de vesting, dat de vlakke kust benoorden, zover als het oog reikte, bedekt was met een laag wit schuim van de geweldige branding die er overheen spatte. Fijne waterdeeltjes, stegen in de wolken op, werden door de wind voortgejaagd en hielden heel de omgeving in een dikke mist. Niets kon er wilder en woester uitzien dan het voorkomen van de kust.

Een eind weegs in zee spoedden talrijke schepen met beperkte zeilen zich naar de haven. Een kleine brik had ze gemist en eer hulp kon verleend worden, werd ze rond de jefée gewenteld en langs zijde in de branding geworpen. Haar toestand was werkelijk hachelijk. De branding barstte vreselijk over haar heen. Het water spatte boven haar masten uit. Ze slingerde van rechts naar links, totdat haar raas in het water plonsden. Ieder ogenblik leek ze om te kantelen. Af en toe lichtte een reusachtige baar, groter dan de voorgaande, haar helemaal op en liet haar dan, plots terugtrekkend, weer op de bodem vallen met een schok die de masten deed buigen en trillen als hengelroeden en haar met onmiddellijke vernietiging scheen te bedreigen. Sommige van haar zeilen waren aan flarden gerukt. Andere, die los sloegen, klaptten en kletterden met een gedruis dat, niettegenstaande het brullen van de branding, van op de wal kon worden gehoord.

De bootslieden leken erg gejaagd en riepen de mensen aan wal onophoudend om hulp, die dezen hun nochtans niet konden brengen. Grote angst greep de verzamelde menigte aan, telkens als het gehavende schip weer in het zicht opdook of in een zee van schuim begraven werd. Velen daalden af naar het strand tegenover haar. Ze kon geen twintig yards van deze lieden verwijderd zijn. En toch konden ze de wanhopige bemanning geen de minste hulp verlenen. Terwijl we aldus in ademloze afwachting de gruwelijke ramp bijwoonden, riep de terugkeer van onze kwartiermeester-generaal ons tegen onze zin van de wal weg om onze tocht te beginnen. We vernamen nadien dat een havenboot er in slaagde de bemanning te redden (er waren geen troepen aan boord). De ongelukkige loods, die moedig zijn leven voor hen had gewaagd, werd echter gedood, doordat de boot plots oprees onder de wulf van het schip, dat zijn hersenen inbeukte terwijl hij op de boeg stond.

Over Oostende weet ik niet veel te vertellen. Mijn tijd en geest werden helemaal in beslag genomen gedurende de weinige uren die ik er vertoefde. Op mij maakte de stad een droevige indruk. Smalle vuile straten; sombere, oudmodische, lage, gemene huizen. Alles omringd door moeras, zandheuvels of zee. En de zee verminderde, door haar slijkkleur, geenszins het doods effect van het gezicht. Van de versterkingen zag ik nog minder dan van de stad. Te oordelen naar het weinige dat ik zag, lijkt Oostende nochtans meer op water te steunen dan op aarde of steen. Haar grote beveiliging ligt in de gemakkelijkerheid waarmede de omringende moerassen onder water kunnen gezet worden. Aan de zijde van Blanckenberg, gelegen op een verhevenheid (van zand, naar ik meen), kregen we een vluchtig gezicht op het Fort Napoleon. Ploegen werklieden waren bezig een redoute te bouwen tussen de zandheuvels in de richting van Nieuwpoort. We beschikten over geen vrije tijd om het ene of het andere te bezoeken.

Of we tevreden waren ten langen laatste en route te zijn uit deze nare stad ! Terwijl we door de straten trokken, op weg naar de bareel, bevonden we, kort nadat we de kaden hadden verlaten, dat we tevens als het rumoer, het gedrang en de verwarring achter ons hadden gelaten. Er warig weinig mensen in de straten. Sommige waren zelfs totaal verlaten.

Het uitzicht, toen we buiten de poorten kwamen, was zo triste en teleurstellend als maar enigzins denkbaar is. Rechtsvoor en links : moeras ! moeras ! mijlen ver. Ze zager er zwart, akelig en verpestend uit. De verte werd verduisterd door een rode mist, veroorzaakt door het zand dat door de storm van uit een rij zandheuvelds (de duinen), die zich langsheen heel de kust uitstrekken, naar het binnenland werd geblazen.

Een rechte, slecht gekasseide en slijkerige baan strekte zich, tussen twee brede sloten vol stilstaand, stinkend water, in het verre verschieft uit. Ze werd hier en daar afgezoomd door enkele verschrompelde wilgen die bogen onder de wind. Hun gewone koude kleur werd nog killer doordat ze al buigend de witachtige keerzijde van hun jong gebladerde vertoonden.

Zo zag het toneel er uit, waarbij onze colonne wonderwel paste, naarmate ze traag langsheen de steenweg vooruitkwam. Manschappen, paarden en wagens waren vuil en zagen er ellendig uit. De mannen te paard leunden naar windzij en hielden allen met opgeheven hand hun helm vast. De kanonniërs op de munitiewagens zaten schuin met de rug naar de storm. We waren blij toen we, ongeveer halfweg Ghistelles, aan een bareel, de paarden terugvonden, die ons op het strand ontsnapt waren. De man zegde, dat ze daar heel de nacht hadden gestaan...

(einde)

A.C. MERCER

\$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$ \$

OP HET SPOOR VAN STIERMAN LÈÈZE

In verband met het lied van Stierman Lèèze, zeer wel gekend te Oostende, werden in de tijd nogal wat uiteenlopende meningen geuit en gissingen gedaan. Wie vermoedde toen dat die kerel werkelijk bestaan heeft ?

Inderdaad, bekend met mijn bezorgdheid voor het vinden van het spoor van die beroemde Oostendenaar, bezorgde vriend Jan COOPMAN mij zo pas de fotocopie van een "INGANG BILJET VOOR HET BURGERLIJK HOSPITAEL TE OOSTENDE". Dit stond op naam van een zekere Frans Therry, oud 46 jaar (het briefje was afgeleverd op 2 oktober 1865), zoon van Marie Thiry, gehuwd met Marie Barbee, van beroep VISSCHER en onderaan het briefje staat met de hand bijgeschreven : "bijgenaemd stierman lèèze".

Frans Therry woonde in de Werfstraat nr 30 en werd in het hospitaal verzorgd wegens "variële" (= pokken).

Hebben we nu den echten te pakken ?

Jef KLAUSING

oud oostende...

Het vredegericht in de
witte nonnenstraat
(nu discotheek)

Herberg 't Zeepaard in de
Brabantstraat

THE COMMENTARIES OF SR FRANCIS VERE

SLAG VAN OOSTENDE (3)

In de morgen viel de vijand ons aan met twee kanonnen die ze in de nacht geplaatst hadden op een kleine hoogte aan de westelijke overzijde van het water, en nagenoeg op één vierde van de afstand tot hun fort "Grootendorst". Vanuit dat fort beschoten ze ons ook nog verder gedurende de ganse dag, wat onze versterking vernielde en onze troepen verplichtte zich terug te trekken in de loopgraven.

Eén uur vóór zonsondergang zagen we troepenbeweging van het Albertusfort naar Grootendorst. Ik dacht aan een aanvalspoging op de redoute in het avondduister, vóórdat de bres hersteld was. Het water was naar ebbe toe, en dit diende hun zaak.

Ik zag ook hun vooruitgang, en het feit dat er geen mogelijkheid tot het behoud van die plaats was, en daarom trokken we ons terug, met de schijn dat we uit die plaats gedreven waren. Daarop zette ik in de avondschemering mijn mannen aan het werk om de bres te dichten, in de hoop dat dit zou toelaten om de plaats te houden.

Aan een officier met tachtig man gaf ik bevel om die plaats veilig te bewaken, zo de vijand wilde over het water komen.

In dat geval moesten zij terugtrekken naar de Z-W redoute en daar weerstand bieden. Deze bevelen werden niet opgevolgd door de officier, en rond twee uur in de nacht vielen onze troepen de vijand aan.

De vijand, sterk in getal en overtuigd van de overwinning, vervolgde zijn weg. Zo was hij met de vijand in een gevecht gekomen, eerder dan hij zich met zijn troepen tijdig had kunnen terugtrekken.

Dit is een fout die velen in die gevallen begaan, en die tot hun eigen ondergang leidt. Een schrik dat hun eigenwaarde in vraag zou gesteld worden, deed hen vechten tegen een veel sterkere vijand, zonder doel, noch hoop op een overwinning.

Deze van de redoute wachten op de terugkeer van hun mannen die door de vijand voortdurend achtervolgd waren nadat hij vaste grond onder de voeten kreeg. In zoverre kwamen ze nader tot de redoute en daar de bres nog open lag, kwamen ze binnen en overvielen onze manschappen.

Onze troepen vochten verder in plaats van weg te vluchten, en anderen werden ingehaald vóórdat ze over de palissades van de redoute kwamen. Zo verloren we het grootste deel van onze piekeniers, en weinig of geen soldaten konden in de donkere nacht ontsnappen.

Na het gegeven alarm om de troepen te volgen, haastte ik me naar de Z.W.-redoute waar ik die verspreide manschappen aantrof, terwijl de vijand hen volgde op hoop van succes.

Op de andere zijde van de rivier, aan de noordwacht, met het voordeel van de bank had ik musketiers geplaatst die de flanken en de achterhoede van de aanvallers onveilig maakten.

Wanneer de proviandering van de stad kwam, herversterkte ik de wacht in de voornoemde redoute, en ten gevolge van moeilijkheden om over de krekens te komen, trokken zij terug naar de ingenomen redoute.

HET VERVOLG VAN HET BELEG VAN OOSTENDE...

hier eindigt, of eerder, hier breekt Sir Francis Vere zijn commentaar af, alhoewel hij nog lange maanden gouverneur van Oostende bleef.

Was het omdat hij de noodzaak niet meer inzag om de wereld verslag uit te brengen? Die omgevende wereld was nochtans ooggetuige van wat hij deed.

Was hij in de mening dat, zo goed geweten door velen, anderen de relatie verder zouden zetten wanneer de wereld het nodig achtte, of wat anders was de reden?

Ik vind dat zijn pen niet verder geschreven heeft: misschien waren er vele dingen, door hem uitgevoerd, de observatie waard, en omdat de lezer misschien het einde van het verhaal verwacht, zal ik hier de hoofdzaken opsommen, in zoverre dat we Sir Francis Vere met eer een verbintenis ontnemen, en hem bevrijden van die taak. Dit, eerder omdat ik denk, dat dit de laatste consequente daad was waaraan hij was begonnen.

Generaal Vere paste in het toneel waar later een bloedige tragedie werd opgevoerd, maar hij gaf een bewijs van zijn overtuiging niettegenstaande dat het vijandelijk kanon hem getroffen had.

Dit vijandelijk kanon kon hem niet tot overgave dwingen, maar door een fout was hij tot terugtrekken gedwongen.

Op 14 augustus werd hij aan het hoofd getroffen door een kanonkogel, en werd hij overgebracht naar Zeeland.

Dit was aan de vijandelijke oren niet ontsnapt, en zij bazuïnden hun vreugde uit. Met kanonschoten hoopten zij nu de harten van de belegerden met terreur en consternatie te overstelpen, en hen de overtuiging te ontnemen.

Voor de stoere Engelse soldaten die zagen hoeveel schoten dagelijks op de stad afgevuurd werden - de belegeraars hadden niet minder dan 35.000 kanonschoten gelost-, en volhoudend aan het verhaal dat allen nog niet verslagen waren, vonden het verkieslijker hen door hun val in gevaar te brengen, dan hen te beveiligen en te beschermen tegen de furie van het vijandelijk geschut. Zo namen zij dit besluit!

Er was een groen stukje grond in de stad, meestal als marktplaats gebruikt, en die plaats lag iets hoger dan de omringende straten. Hier maakten zij hun ondergrondse verblijfplaats, zowat hetzelfde als wat ze deden op een Z-W stuk grond. Zo dachten ze zich veilig voor de vijandelijke batterijen en verstevigden hun besluit, eerder dan zichzelf te begraven in de putten die ze zelf gedolven hadden.

Hierop veranderden de belegeraars hun taktiek tegenover de Engelse soldaten, die eerder gewonnen waren door fair- dan voor slecht spel. Zij schoten pijlen met brieven in de Engelse kwartieren en beloofden tien stuivers per dag aan hen die met de Aartshertog tegen de stad optrokken.

Deze valsheid die door de Engelsen gehaat werd, deze roep werd door hen gezien als het produkt van hen die al hun poeder verschoten hadden, en bedelden voor een overeenkomst.

En wanneer de Aartshertog toen het besluit zou genomen hebben om het beleg op te heffen, zou de wereld hem dit vergeven hebben, maar wat moest hij doen?

Hij was nabij de Zandheuvel: "Sand-hill" gekomen, de beste plaats tegenover de stad, en had op die manier sedert het begin van het beleg zijn geschut op de beste plaats gebracht.

Zo het mogelijk was om een bres in de verdediging te slaan, was dat de oplossing geweest. Tot hiertoe had dit geen effect opgeleverd, de Sand-hill was nog meer versterkt geworden, inplaats van afgebroken. Op dit ogenblik was het zo vol met kogels geslagen dat er moeilijk nog een schot kon gelost worden dat niet insloeg op een reeds eerder ingeslagen kogel, het was een ijzeren muur geworden waarop de kogels uiteenspatten in stukken.

Ja, de kogels in de wanden waren in zo groot getal dat het onmogelijk geworden was om palissaden op te trekken, alhoewel die palen met ijzer geschoeid waren.

Wanneer zij uiteindelijk een aanval zouden wagen, waren er daarenboven nog zeven palissaden in te nemen alvorens zij tot aan de voet van het hoofdwerk kwamen en ondertussen niet onderschept waren door het springen van één of twee mijnen.

Het hoofdwerk was niet te beklimmen door gewapende soldaten en dertien kanonnen in het contrescarp schoten met "geketende" schoten het roestige ijzer naar de Sand-hill indien dit nodig werd.

Het terugtrekkend tij werd in het oog gehouden, en zij zagen ook dat de musketiers in de halve maan van het contrescarp hen een goede verwelcoming zouden geven, zodat zij zouden kunnen vergeten terug naar het kamp te komen.

Niettegenstaande al die moeilijkheden was er geen advies van de oude kapiteins tegen de koppigheid van de Staten van Vlaanderen, die om leven in het beleg te houden, één miljoen kronen aan de Aartshertog gaven, eerder dan hem van de stad weg te trekken.

Zo nam hij het besluit en zwoer hij dat hij niet van de tafel zou opstaan waaraan hij zat, alvorens dezen van de stad hem bedienden; maar zij aan de andere zijde, zeiden dat zij hem het eten zo warm zouden opdienen dat hij zijn vingers zou verbranden.

PROTESTANTISME TE OOSTENDE (1e vervolg)

In tijden en plaatsen van economische recessies, had de nieuwe leer, ook een grote kans : de armen hoorden de beloften van een beter bestaan, maar kregen ook hulp door aalmoezen, ingezameld door de geestelijke leiders.

Een tweede rondtrekkend Calvinistisch predikant die we ook ten huize van Lhermite terugvinden, was de ex-bedelmonnik Loys Fabri, alias "Loys de leeraere", afkomstig uit Duinkerke, omstreeks 1560, voornamelijk werkzaam in het West-kwartier en in de kuststreek (= ? Loys Severy, Favri, Savary, Sabry). Volgens François Hagebaert had hij in 1561 voor de Oostendse gereformeerden gepreekt. Inquisiteur Titelmans liet een beloning van 100 gulden uitloven voor wie de "dogmatiseur" kon uitleveren "à cause que ledict apostat avoit journallement séduit les gens par sa fauce doctrine". De baljuw van Oudenburg kreeg de prijs ! Loys had de "vergaderinghe by daghe... in zekeren boghaert achter 't cloostere van Oudenburch" geleid. In de gevangenis pleegde hij zelfmoord, nadien volgden nochtans op de marktplaats, de strop wegens zelfmoord, brandstapel wegens ketterij.

Komen we tot onze derde rondreizende predikant Pieter Hazaert, afkomstig uit Belle of Dadizele; hij legde in 1557 zijn priesterkleed af en zocht aansluiting bij de vluchtelingenkerk te Emden. De meest heftige onder de predikanten, die voor 1566 in 't West kwartier werkzaam waren. Hij preekte in open veld en reikte in particuliere huizen het avondmaal uit. Zijn werkzaamheid in de kleine centra Oostende, Nieuwpoort, Eeklo, Veurne moet te situeren zijn tussen 1563 en 1566. Na 1566 trad hij in het West-kwartier op de voorgrond, niet alleen als predikant, maar ook als leider van het verzet tegen de overheid - hij moest niets weten van lijdzaamheid tegenover de kettervervolgning. Samen met Jan Hendricks, die hem naar het schijnt in heftigheid nog overtrof, woonde hij in Parijs in 1562 een verzameling van opstandige Hugenenoten bij, waarbij beiden moesten vluchten voor het bloedbad van Vassy (01 maart 1562).

Hij was ook enkele malen in Londen : "Pieter Hazaert die in Ynghelant omme zyn vehementie int predeken ghenaeemt West Drayliert, niet vele gheestimeert onder de broeders in Ynghelant" (de COUSSEMAKER I, 347)... "draecht ghemeenelic eenen hooghen zyden hoet, zeer dicke ghestaen met eenen mantele ende eene langhe sayen casacke, met blaye upgherolde slapkauskens, die ghemeenelic ooc ghedreghen worden by dandere broeders" (a.w. I, 34 §). Op 18 mei 1568 was zijn vrouw voor eeuwig verbannen verklaard, met confiscatie van goederen, door Alva (a.w. IV, 237). In de jaren 1579-80 preekte Pieter Hazaert te Oudenburg.

Oostende was vertegenwoordigd te Gent op 15 september 1576 op de voorbereidende vergadering tot het opstellen van de pacificatie van Gent, door griffier Nicasius, die echter geen advies had (Tijdschrift voor Geschiedenis jg. 89, aflevering 3, 1976, blz. 345).

Uit een brief van Charles van de Rhyne, e.a. aan de magistratuur van Ieper, van 11 januari 1579, blijkt dat een delegatie van Oostende aanwezig was in Gent om over zaken o.a. van godsdienstvrede voor Ieper en andere dingen te spreken (DE SCHREVEL a.w. III, 89).

In 1579 ondertekende de burgemeester Jacob Gheertsseune en Cornelis Kien, tesamen met 7 van de 10 raadsleden, een besluit waarbij de gereformeerde religie als de enige officiële werd erkend en toegelaten binnen de stad. Er waren dus meer protestanten in Oostende dan VLIETINCK lief was. De vermaarde Sint-Pietersprocessie ter ere van de patroon der stad ging het laatst uit op 29 juni 1578. "Deur de veranderynghe van den tyt jeghenwoirdich. Deur 't cessereren van de cathelycke roomsche religie", werden de processiesermoenen op Goede Vrijdag afgeschaft en "cesseert ook de Rhetorika gilde ghezegt spadegheleerde". Zij voerde geen "spel van zinnen noch esbatementen" meer uit op de feestdag van de Heilige Magdalena. Het wijndrinken gaat wel door, bij de diverse gelegenheden. VLIETINCK vindt in de stadsrekeningen geen uitgaven voor de Protestantse eredienst, dus, zegt hij, zal deze religie niet omvangrijk geweest zijn. Maar hij moet toegeven dat hij maar de rekeningen kent tussen 1579 en 1581. Het ontbreken van gegevens over uitgaven, voor expliciet, de "Protestantse Eredienst", in de periode zegt niet dat de eredienst niet bestond, zegt niets over de belangrijkheid en sluit niet uit dat er toch uitgaven geweest zijn voor deze eredienst.

De Grauwe Zusters van het hospitaal verlieten de stad in 1579 en worden door lekevrouwen vervangen, waaronder de vrouw van Pieter de Schepere, dewelke van Antwerpen afkomstig was en door de wet als "medecyn ende gasthuusmeester door de stad aanveerd was geweest voor 240 gulden parisis 's jaars". Eerst in 1582 zegt VLIETINCK treft men de namen aan van hervormde predikanten.

Een eerste was Jan Ghijs, gehuwd met Francyntje Hackis of Haclis, die hier zeer graag gezien was, predikant van 1579 tot 1581. Zijn zoon Ghysius Johannes werd hier geboren, die later een bekend predikant en kerkhistoricus werd. (Biografisch Woordenboek van Protestantse Godgeleerden in Nederland, Dr. J.P. DE BIE en Mr. J. LOOSJES, derde deel, 's Gravenhage, Martinus Nijhoff). Daarna Nicolaas Platvoet van 1582 tot 1583.

In 1582 trad hier ook Karel van den Broecke op, die op 03 juli naar Moerkerke geroepen werd. Hij was reeds predikant geweest in Clemskerke en in 1587 ontmoeten we hem in Renesse en Noordwelle, 1586 in Oostende. Hij trouwde met de weduwe van Jan Ghijs na diens dood in 1584 (Biographisch Woordenboek a.w.)

Uit die tijd dateren de enigste meldingen van de gemeente Oostende, in het oudste kerkeradsactenboek, nl. dat van Sluis. Oostende schrijft een brief met een vraag een predikant te sturen en samen met de kerkeraad besluiten te formuleren ten behoeve van de Vlaamse afvaardiging naar de Synode te 's Gravenhage van 20 juni 1586 waarop "...gheresolveert was dat niet naar Oosthende en sol rijsen, niet alleenen omdat de swaeren kosten noch perijckelen teviteren, maar overmits zij ook van zijn excellentie (de graaf van Leicester) eenen brief van bevele ghecreghen hebben...". Er wordt besloten de zaak schriftelijk te behandelen, langs de burgemeester van Oostende.

Jan Lamoot (1587 (8)-1591), een wever uit Reningelst, protestant geworden in 1554. In 1560 was hij diaken van de Nederduitse kerk in Londen, in 1562 ouderling, predikant in 1566

in Sint-Winoksbergen, Kortrijk en Brugge (1578-80). Hij preekte ook in Oostende in 1585. Op 14 mei 1569 waren zijn ouders Gislain Lamoot en Catherina Melneyt voor eeuwig verbannen, hijzelf op 21 mei 69, met inbeslagneming van zijn goederen.

Oostende kende ook een Waalse kerk. 1583-1585 Philippe de la Motte, afkomstig uit Doornik. 1586-1596 Jacques de la Drève. Met Axel en Terneuzen werd Oostende als "appendant" bij de Classis Walcheren (1591) van de Nederlandse Hervormde Kerk. Tijdens het beleg, waarover ik het weinig of niet zal hebben, was Andries Aernouts, door VLIETINCK smalend "ziekentrooster" genoemd, predikant in Oostende (ook een ex-priester).

In het reformatorisch Vlaanderen in de zestiende eeuw kwam het heel dikwijls voor, dat een pastoor in een stad of dorp gewoon overging naar het protestantisme, niet zelden tesamen met de gehele parochie, dominee werd en trouwde. Dit werd bijna een algemeen geldende regel toen het protestantisme in Vlaanderen in de ruime meerderheid was. Verschillende gingen later terug over naar het catholicisme. Over cijfers en procenten is niets gekend.

Ons zijn ook namen bekend van legerpredikanten tijdens het beleg van 1602. Chrestien de la Quenellerie werd in 1586 benoemd door Leicester tot legerpredikant onder de Waalse troepen. Eerst in 1602 werd hij op zijn verzoek van die post ontslagen. Hij verliet Oostende om hulppredikant te zijn, achtereenvolgens in 's Gravenhage, Utrecht en Leiden.

Bij de ontzetting van het beleg in 1602 verlaat de predikant Louis of Lodewyk Diericx Oostende. Tesamen met de predikant Bogaert had hij zich zeer erg het lot van de gekwetsten aangetrokken. Uitenbogaert Johannes is de meest genoemde predikant in de geschiedenis van de veldpredikanten. Bij herhaling leende hij op aandrang van Prins Maurits, zijn geestelijke diensten bij het leger.

Over het beleg kan verschillend gedacht worden. De protestanten denken met een zekere fierheid terug aan het beleg, als het laatste protestants bolwerk in Vlaanderen, tegen het catholieke Spanje. Het laatste bolwerk van geestelijke en religieuze vrijheid tegenover het onverdraagzame en autoritaire Spanje. VLIETINCK heeft het graag over Oostende als een nest van rovers en bandieten en zou de Protestanten liefst in hun midden willen zien. Hij vergeet dat ook Brugge, Nieuwpoort en andere plaatsen roversnesten waren in die tijd. Natuurlijk waren er piraten en alles behalve onschuldige rovers. Berucht is Jan Camerlynck "en zyne complicen, onlanx te voren uit Inghelant ghearriveert duer de havene van Ostende" (COUSSEMAKER III, 298; op 18 mei 1568 verbannen verklaard met confiscatie van goederen, IV, 236). Met hem ontschepte te Oostende op 18 september 1568 de terrorist Jacques Ebrecht. Zij konden rekenen op de hulp van de Oostendse schipper Jan Caerle. Zij kwamen voor de Ieperse vierschaar, het verhoor begon op 25 september 1568 en eindigde op 20 november 1568, het eerste vonnis viel op 06 oktober 1568, het laatste op 01 februari 1569 (zie BACKHOUSE, a.w.).

De beeldenstorm van 1566 is niet goed te praten, maar velen kwamen in opstand om gewetensvrijheid te bekomen. Anderzijds werd Vlaanderen gedurig leeggezogen door Spanje, geplunderd en uitgebrand door Spaanse soldaten. Vele Vlamingen hadden

hadden geen sociale zekerheid meer. In die jaren van armoede en miserie, van economische recessie, van vogelvrij verklaard te zijn, was er ook opstand tegen uiterlijke symbolen van het instituut de kerk en de kerkgebouwen, het instituut dat de vlag was, waarmee Spanje hier heerste, overheerste en vlag voerde.

De Protestanten waren ook op zoek naar vergaderplaatsen voor de eredienst en onderkomen voor de komende winters. Beelden, altaren, die soms veel gekost hadden, moesten het ontgelden. Er heerste ook de mening, zoals blijkt uit het vonnis van de beeldenstormer Pieter de Cock... " dat al verlooren gheelt hadden gheweest en dat ment behoorde den armen ghegheven 't hebbende ende dat moeste al ghebroken wezen". Uit die tijd en door de stijgende economische achteruitgang stamde en steeg het banditisme op een natuurlijke manier; een overblijfsel aan de ene kant uit de tijd voor de onrust uit het West-kwartier, van 1562, en vooral 1565-1566 en als reactie op de sociale en andere mistoestanden in de daarop volgende jaren.

Zie bijvoorbeeld M. BACKHOUS, a.w. blz. 96 : "De Bosgeuzen waren dus lieden die noch in hun eigen streek noch elders aan menswaardige bestaansmiddelen geraakten. Zij waren tot de wanhopigste daden bereid. Op priesters en gerechtsdienaren kwam hun wrok en haat neer zonder scrupules... In georganiseerde rooftochten voorzagen ze zich permanent van wapens, zonder de steun van een groot deel van de inwoners te onderschatten : deze voorzagen de terroristen van voedsel en boden hen zonder tegenstand en belangloos een schuilplaats aan, hoewel dit niet steeds het geval was".

Een triestige tijd was bijvoorbeeld ook de winter 1571-1572 geweest, met zijn overvloedige sneeuw. Fruitbomen en wijnstokken waren vernietigd. Veel werklozen, groot gebrek aan voedsel. Deze toestand was algemeen in Vlaanderen. In Gent ook, en daar werd op 16 maart 1572 een vlugschrift verspreid met het Onze Vader van Gent, in betrekking tot Alva. In zijn artikel "De Politieke en Religieuze Situatie in het Brugse", zegt pastoor GELDHOF (bundel Brugge in de Geuzentijd) "In de winters van 1563-1564 was er reeds onrustesignaleerd in de kuststreek"... en verder "Vanaf de inname van Den Briel (01 april 1572) en Vlissingen werden de kustgebieden van Vlaanderen en de ganse Zwinstreek regelmatig bestookt door Watergeuzen. Het Brugse Vrije was verplicht een militaire kustwacht in te richten, maar heel wat kustbewoners sympathiseerden met de rebellen. In september 1572 landden de Watergeuzen in Knokke, Heist, Wenduine en Blankenberge. Op dergelijke aanvallen reageerde het Brugse Vrije meestal met weinig tuchtvolle legerbenden. Bij gebrek aan soldij of voedsel waren deze ordeloze benden steeds klaar partij te lopen op het platte land". Hij besluit : "Het Calvinisme vindt in het Brugse Vrije vooral ingang in de gemeenten van de kuststreek ten NW van de stad Brugge". In het boek van Geoffrey PARKER, "Der Aufstand der Niederlande", een vertaling van 1979 van het Engelse "The Dutch Revolt" (1977), staat dat Nederland voortdurend bestookt werd vanuit de Vlaamse kuststeden. In dit kader is het mijn inziens ook het bezet houden van Oostende te zien, met daarbij, zegt PARKER, de overtuiging van de Hollanders, dat het beleg niet lang zou duren, wegens voortdurende munitierijen van de Spaanse troepen en de medewerking van het onderdrukte volk in Vlaanderen.

(vervolgt)

Alfons LAUREYS

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXVIII : Hubert PROVE

Oostends amateurschilder.

Exposeerde van 9 juli tot 1 augustus 1955 in de "tentoonstelling van de 9 provincieën van Schilder- en Beeldhouwkust" (Kon. Galerijen; org. Kunstkring Oostende) met "Valavond over het dorp" en twee werkjes getiteld "Winter".

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXIX : REGNAULT

Het weinige dat we over REGNAULT weten, danken we aan de memoires van kunstschilder Antoine SCHYRGENS "Le monde inconnu des artistes". REGNAULT was Fransman van geboorte, had veel gevaren en woonde op rust op de wijk "Meiboom". Hij schilderde tal van aquarellen, dixit SCHYRGENS.

+-----+

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - LXXXX : Frans REGOUDT

Geboren te Blankenberge op 6 juli 1906. Overleden te Palma de Mallorca in april 1977.

Gehuwd met Yvonne CLAESSENS.

REGOUDT's ouders hielden te Blankenberge een hotel open. Hijzelf voelde er niets voor om dit slopende, weinig vrijheid overlatende beroep tot het zijne te maken.

Aan de Rijksnormaalschool te Blankenberge haalde hij het diploma van onderwijzer, terwijl hij veel contacten had met de Blankenbergse landschap- en marineschilder GADEYNE, die hem enkele essentiële punten van het schilderen bijbracht.

(Studio Ameyr, Blankenberge)

REGOUDT deed zijn eigenlijke schildersstudies aan de Gentse Académie. In 1929 werd hij tekenleraar in het Oostends Atheneum.

Hij integreerde zich in de Oostendse artistieke milieus van toen en exposeerde nu en dan in de Galerij "Studio" : individuele tentoonstellingen in februari 1934, maart 1935 en februari 1936.

In 1941 ontkwam hij naar Amerika waar hij als succesvol portrettist goed verdiende. Hij portretteerde er o.a. Herbert HOOVER (President U.S.A. 1928-1932) en Thomas CURRAN, secretaris van de Staat New-York. Hij was er een drietal jaar lesgever aan de "Academy of Allied Arts" en hield er tentoonstellingen.

Na de oorlog kwam hij naar Oostende terug; in 1947 werd hij als inspecteur van het kunstonderwijs aangesteld.

Elk jaar had hij een bescheiden individuele tentoonstelling in een Blankenbergse kunstgalerij.

Hij woonde ca. 1954 op het H. Hartplein 13; later had hij een kustgalerij "De Kwinte", Vlaanderenstraat 35.

Na zijn opruststelling verbleef REGOUDT heel veel in het zonnige Mallorca.

In zijn schilderwerken liet hij zich voornamelijk inspireren door de zee; in ander werk vertoonde hij een hang naar het surrealisme. Verder schilderde hij ook naakten en portretten.

Het Museum voor Schone Kunsten van Oostende bezit 2 werken van hem : "Marine" en "Toren van Lissewege".

De stad Blankenberge bezit eveneens een werk van hem : "De Strandzoekers".

Lit. : West-Vlaanderen, mei 1955

O. VILAIN, Kunstschilder Frans Regoudt, in Ostend Flash, 3, 3 maart 1960, p. 37.

N. HOSTYN

@ @ @ @ @ @ @ @ @ @

ADOLPH KOLPING : ZIJN VERBLIJVEN TE OOSTENDE (3)

MOEDER ! DE "MARIE" IS AANGEKOMEN

De kapitein had drie zonen. Eén was enkele maanden geleden afgezeild naar Oost-Indië. Een andere was drie jaar geleden naar Zuid-Amerika vertrokken. Thuis wisten ze slechts dat hij veilig in Rio de Janeiro aangekomen was. Hij werd spoedig verwacht. De derde verbleef in Engeland.

De kapitein was spijs zijn hoge leeftijd een opgeruimde kerel die in huis de goede stemming wist te bewaren. Hij zong in alle, mogelijke Europese talen, trok af en toe zijn vrouw mee voor een paar gekke danspassen, en liet zijn huisgenoten lachen, tot zij er de tranen van in de ogen kregen. Bovendien was de man uiterst vroom. Bij zijn wandelingen naar de haven liet hij nooit na een kerk binnen te gaan. Hij was vrijgevig voor de armen en vriendelijk voor zijn burens. Volgens Adolph Kolping was hij een levend voorbeeld van de goede invloed van de vroomheid in het mensenleven.

Een zekere morgen kwam de kapitein dansend en springend de voorkamer binnen. Vanaf de deur riep hij steeds : "Moeder ! De "Marie" is aangekomen ! Ik heb het pas in de krant gelezen !" Opgewonden en de handen wrijvend liep hij in de kamer rond. De "Marie" was het schip waarmee de tweede zoon pas uit Rio de Janeiro was aangekomen. De kapitein dronk er een borrel op, en deed de kapelaan met hem meedrinken. Zowel de kapitein als zijn echtgenote waren trots op hun kroost. Om de kracht van zijn zoon duidelijk te maken, kwam de kapitein naar voor en zei : "Een prachtige kerel, mijnheer ! In elke hand neemt hij één persoon op, en heft ze beiden terzelfdertijd van de grond op !" De volgende zondag werd de zo geprezen jonge man verwacht,

en Adolph Kolping werd nu ook nieuwsgierig om hem te leren kennen. De kapelaan had reeds vroeg in de morgen in zee gebaad, en een half uur langs het strand gewandeld. Nu smaakte het ontbijt dubbel goed. Terwijl hij nog aan tafel zat, hoorde hij het scherp gefluit van de trein, waarmee de kapitein aankwam. Onrustig werd de zoon verwacht. De kapitein liep voortdurend heen en weer, en de oude moeder moest zich bijna noodgedwongen aan alles vasthouden om recht te blijven. Eindelijk ging de deur open, en een kleine koffer vloog in de woonkamer binnen. Was het een scheeps-knecht? De moeder haastte zich naar de deur en herkende haar zoon, die er met zijn atletische gestalte, zijn bruin, verweerd gezicht en roodgloeiende wangen als een brok oersterke natuur uitzag. De kapelaan uit Keulen vond, toen hij zijn eigen gestalte vergeleek met het indrukwekkend postuur van de zoon, dat hij maar een flauw figuur sloeg. Na de hartelijke begroeting kon de trotse moeder over haar zoon niet meer zwijgen, en terwijl ze de handen op de stoel-leuning van de kapelaan steunde, bleef ze vertellen. De oude kapitein had nauwelijks de pijp uit de mond genomen om zijn zoon te verwelkomen.

"Heb je een goede reis gehad?" vroeg de vader.

"Een goede reis, ja, maar er zijn toch twee mannen aan de gele koorts bezweken".

"Dat God hen genadig weze" zuchtte de kapitein.

Wat ze elkaar verder over scheepsaangelegenheden vertelden, begreep Kolping niet.

"Werd er gevloekt aan boord?" vroeg de vader.

"Zover ik weet niet" antwoordde de zoon.

"De bemanning heeft zich fatsoenlijk gedragen en het scheepsgebed werd regelmatig gelezen."

Slechts nu vroeg de oude kapitein nieuwsgierig naar zijn familie in Antwerpen, en naar het wel en wee van de zeemanswereld. De vragen waren kort en bondig als die uit de catechismus. Intussen liep de zoon in de kamer heen- en weer. Tenslotte bleef hij voor het grote kruisbeeld stilstaan, waarvóór hij met zijn moeder en broers en zusters zo dikwijls gebeden had, wanneer de vader bij stormweer op zee was.

De zoon wiens bevelen in voor- en tegenspoed zo dikwijls op de commandobrug van zijn schip geklonken hadden, kon vandaag nog dezelfde eerbied voor zijn ouders opbrengen als vroeger.

Nadat ze samen enkele verfrissingen hadden genomen, gingen de oude en de jonge zeekapitein samen naar de kerk. Daarna bezochten ze oude en jonge vrienden uit de zeevaartwereld. Ze bleven middagmalen bij de vrouw van de oudste zoon, die met een schip naar Oost-Indië vertrokken was. 's Namiddags kwam de zoon terug. Hij vertelde zijn moeder nog wat over Rio de Janeiro, en nam dan afscheid voor onbepaalde tijd. In Antwerpen lag reeds een ander schip klaar voor een nieuwe reis naar Zuid-Amerika. Bij het afscheid kwamen geen tranen te pas, ofschoon niemand wist of ze elkaar nog ooit zouden terugzien. Terwijl de vader zijn zoon vergezelde tot aan het station, ijlde de moeder naar de kerk. 's Avonds was het alsof de vrouw geweend had. Toch beheerste ze zich volkomen. Ook de kapitein was er stil bij; maar 's anderen-daags had hij reeds zijn goed humeur teruggevonden.

TWEE JAAR LATER

Twee jaar later kon Kolping opnieuw genieten van de huiselijke atmosfeer bij de kapitein, die zijn goede luim nog niet verloren had. Van zorgen was de oude zeeman echter niet gespaard gebleven. De oudste zoon was aan de kust van Afrika door de gele koorts getroffen geweest. Met verlamde handen en armen kwam hij thuis aan, zodat hij als een kind moest gekleed en gevoed worden. Het deed Kolping pijn de forsgebouwde man die met succes avonturen in een wereld van wilden en piraten had overleefd, daar als een hulpeloos kind te zien, met de hand slap langs zijn lichaam hangend. Vooraleer de jonge man op straat werd gebracht, stopte men de armen onder de dichtgeknoopte jas.

De oude kapitein bleef vertrouwen op God, schikte zich in zijn lot, en troostte zijn huisgenoten : "Zolang wij er zijn, hoeft niemand enige nood te lijden".

Na verloop van tijd voelde de zoon weer leven in zijn handen. Ook de zoon die in Engeland verbleef, was op een wonderbare wijze van de dood op zee gered geweest. Deze twee voorvallen konden enkel het vertrouwen van de oudjes in God versterken.

EEN DRENKELING

(Noch etwas aus dem Seebade)

Vertaald en samengevat uit "Rheinische Volksblätter für Haus, Familie und Handwerk" - 14 september 1861.

De redders die ononderbroken baders en baadsters in het oog hielden, waren er volgens Adolph Kolping vooral op uit om geld te verdienen. Vanaf het strand lagen ze op vinkenslag en speurden de zee af, hopen hier of daar een drenkeling te kunnen ter hulp snellen. Ze haalden eens een vriend van de kapelaan met geweld en zonder reden uit het water, spijts zijn protest, opdat ze hem een fooi zouden kunnen ontfutselen. Toch maakten waaghalzen de aanwezigheid van de redders nodig. Op zekere dag ging een jonge man baden, terwijl de woelige zee zich terugtrok. De jongen scheen zeer vertrouwd met het water, waarin hij zich als een vis bewoog. Hij wentelde zich op de rug en gooide armen en benen in de lucht. Naarmate zich op de golfbreker meer nieuwsgierigen en bewonderaars verzamelden, liet de jonge man zich tot groter waaghalzerij verleiden. Hij zwom altijd maar verder in zee. Zij die hem nauwkeurig gadesloegen, zagen dat zijn bewegingen krachtelozer werden en dat het hem meer en meer moeite kostte om boven water te blijven. Zijn hulpgeroep was nog nauwelijks hoorbaar, en de redders kwamen te laat. De jongen verdween spoorloos in de golven; Het hartverscheurend voorval greep ook de kapelaan sterk aan. Het zoeken naar de drenkeling bleek vruchteloos.

's Anderendaags werd het lijk van de jongen gevonden. De zee heeft het geheimzinnige, dacht Kolping, dat het het gestorvene niet in zijn schoot bergen wil. Volgens hem was de jongen, die de zoon van een voorname familie was, het slachtoffer geworden van zijn ijdelheid en geldingsdrang. De verdrinkingsdood van een matroos op zee was gemakkelijker te aanvaarden, omdat tegen de hand Gods niets in te brengen is. Hier had de jongen zijn eigen onheil gezocht.

bezorgd door John GHEERAERT

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XXX :

GEDENKPLAAT BOOTSMAN JONSEN

In de Bootsmann Jonsenkazerne vinden we even voorbij de slagboom rechts in de inrijlaan een herdenkingsplaat "Bootsman Jonsen".

Ze werd er op dinsdag 6 juni 1972 op die plaats onthuld door Commodore LURQUIN, toenmalig stafchef van de Zeemacht.

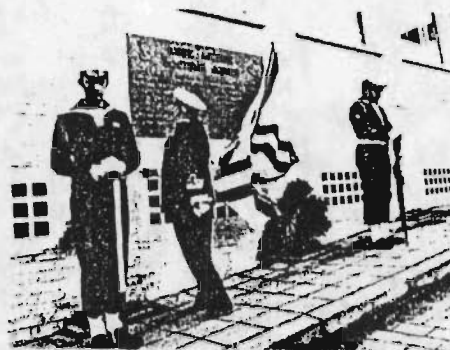
Bij die gelegenheid ook werd de kazerne - voorheen Generaal Mahieukazerne - omgedoopt tot Bootsmann Jonsenkazerne.

Over het sobere plaketaat dat enkel tekst bevat, valt overigens niet veel meer te vertellen.

Enkel toch even in 't kort de levensloop van Bootsmann JONSEN evoceren :

Charles JONSEN

° 18 mei 1902 te Antwerpen.
1922 : legerdienst bij het Torpedo- & Marinekorps. Verblijft bij het uitbreken van de oorlog 40-45 in Engeland, waar hij zich op 13 juni 1941 meldt bij het Londens Recruiteringsbureau.

Commodore L. Lurquin onthult de herdenkingsplaat Bootsmann Jonsen.

Treedt op 5 november 1941 in dienst als matroos bij de Belgische Sectie van de Royal Navy (RNSB).

6 juni 1942 : bevordering tot onderofficier (Petty Officer). Doet dienst aan boord van Belgische korvetten en trawlers.

21 december 1943 : slaagt voor het examen als bootsmann; Werkt tijdens de bevrijding als ontmiijner van magnetische mijnen op de Schelde en vindt daarbij de dood op 24 september 1944.

Bron : Zeewacht, 9 juni 1972, p. 23
Neptunus, 20e jaargang, 139, p. 94-96

Norbert HOSTYN

LIDGELD 1986

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkundige Kring DE PLATE is voor 1986 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	350 Fr
Steunend lid :	500 Fr
Beschermend lid: (vanaf)	1.000 Fr

Mogen wij onze leden vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin ?

Jean Pierre FALISE

blad 26 r :

§ IX

Hoe dat wij Zwarte Zusters binnen Oostende uit ons klooster gesteld zijn geweest door de fransche Republique om van het zelve een Militair hospitaal te maken ten jare 1793.

Den 7 februari ten drie ure na-middag zijn in ons Klooster gekomen den Kommandant Orege vergezeld door de borgers Delplancke, Lauweryens, Godolle, L. Rodorygus, den Kommandant aan de Moeder zeggende dat hij 't Klooster kwam bezichtigen om daar af een Militaire hospitaal te maken, waarop de Moeder antwoorde dat het Klooster gesticht was voor haar Communauteit en niet voor een Militaire hospitaal, waarop de boven gemelde personen successivelijk doorlopende al de plaatsen en alles bezigtigt hebbende, zegden onder hun dat het Klooster zeer bekwaam was voor een Militaire hospitaal waarop den Kommandant aan de Moeder vraagde of zij prefereerde het Militaire hospitaal te bedienen of wel gesupprimeert te worden, waarop zij antwoorde noch het eene noch 't ander te aanveerden haar hielt aan de plechtige uitspraak van haar professie, den Kommandant belaste haar Communauteit te vergaderen om deze propositie in Consilio te doen beramen 't welk 's anderendags morgens geschied zijnde, hebben alle de religieuzen eenpaarlijk geantwoord hun te gedragen aan 't gonne de Moeder daags te voren

blad 27 r :

daartoe relatief had geantwoordt, ten zelven tijde dat de religieuzen nog bij een waren zijn er twee manspersonen in het Klooster gekomen zeggende dat zij gezonden waren van den Kommandant Orege om ons wasch fernoys uit te breken 't welk de Moeder en religieuzen gerefuseert hebben mits het den eigendom was van het Klooster.

Niet tegenstaande alle de reclamatiën tegen die schendinge van eigendom, heeft den Kommandant geordonneert het fernoys seffens uit te breken, zeggende in cas wij nog eenige resistentie zouden doen, hij de force Militaire zoude ontbieden waar in wij dog vervallen zijn, mits de force buiten onse weete voor 't Klooster al geteekent was op het stadhuis, zoo dat wij met eene aldergrootste droefheid hebben moeten onze proprieteit cedeeren, geene plaatse hebbende waarin wij onze respectieve kleederen en huisraad konden salveeren, tot troost in alle onze droefheid, heeft den Goedertierenden en Bermhertigen God den zelven dage gelieven te bewegen tot medelijden met ons, de familie van D'heer J. Hoys zaliger geheugenisse, ons presenteerende hun huis voor eene schuilplaats staande bij de Kerke van de Eerweerde paters Capycijnen waarin Mijnheer Arnoldus Hoys actueel woonde, die zich benevens zijne meubels daar uit getransporteert heeft tot meerder liberteit van onze religieuzen en met het dalen van den dag tot den dry uren in den nacht

blad 28 r :

zijn ten deele onze meubelkens en effecten gevlucht geworden in het voormeld huis, 's anderendaags is het restant van dito gearresteert door de Militaire die buiten en binnen het Klooster was, 't welck door groote moeite geslacht is geworden, zoo dat wij om alle voorder spoliatiën te voorkomen gedwongen zijn geweest ons Klooster te verlaten den elfsten dezer maand februari daarin latende twee mans persoonen om het zelve toe te zien, in tusschen tijd hebben wij zament gebleven in het meer gemelt huis tot dat de franschen Oostende geevacueert hebben op den dertigsten Maart ten zelve jaare 1700 drij en 't negentig.

Zoo haast de fransche buiten de westpoorte waren, hebben wij zeffens possessie in ons Klooster genomen. En zoo haast mogelijk zijnde alles doen werkstellig maken tot het bewonen van ons geheel gemeente alle de cellen waren vernietigd niet eene plaatse in het Klooster noch Kerke en was in den zelven staat zoo gelijk voor dezen, 't was al veranderd en ten deel gedestruereerd, en niet tegenstaande dat alle de extravagantiën gedaan zijn geweest in de voorgaande maand februari van de force Militaire, en protestatiën, zijn de eerstelingen en alle de reparatiën door Kloosters penningen moeten betaald worden.

ø ø ø ø ø ø ø ø ø ø

DE COÖPERATIEVE BEWEGING EN DE OPSTAND DER BAKKERS TE OOSTENDE

Naar aanleiding van het artikel "De coöperatieve beweging en de opstand der bakkers te Oostende" (zie De Plate 85/190-192) wens ik volgende inlichtingen eraan toe te voegen.

1. De coöperatieve volksbakkerij "De Toekomst" werd uitgebaat door "vader" DEWULF, die aanzien werd als de steunpilaar van het socialisme te Oostende.

Het gebouw bevond zich in de Zuidlaan en werd ook gebruikt als vergaderzaal voor politieke vergaderingen, algemene vergaderingen van de socialistische "Arbeiderskring" en algemene vergaderingen voor de leden van de spaarkas.

2. Het "ziekengeld" waarvan sprake in bovenvernoemd artikel was een verplichte bijdrage die ieder lid van de socialistische volksbakkerij wekelijks bijbetaalde. Deze bijdrage was een soort verzekering. Inderdaad, ieder lid die zes maanden lid was en ziek werk kreeg gedurende zes weken, kosteloos, 1 Kg brood. Dit werd zorgvuldig bijgehouden in het lidboekje.

François COOPMAN

Bron : socialistische krant "De Vooruit", 12 sept 1885

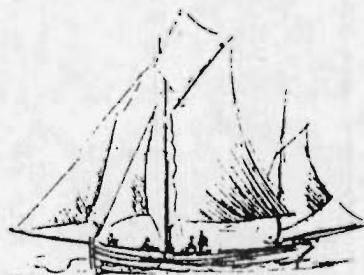
HAVENMEESTERS VAN OOSTENDE VANAF 1614 AF TOT 1800

Tussen een reeks ongeklasseerde documenten van het Stadsarchief vonden we een getypte lijst met de namen der Oostende havenmeesters van 1614 tot 1800.

We willen onze leden dit boeiend document niet onthouden.

N. HOSTYN

Andre DIRICSEN	14.11.1614	-	02.12.1623
Herman LUYTGENS	02.12.1623	-	09.01.1643
Pierre ADRIAENSEN	09.01.1643	-	19.01.1643
Gilles PIETERSSEN	19.01.1643	-	23.01.1643
Guillaume VAN DYCKE	23.01.1643	-	04.04.1643
Jacques JANSSENS	04.04.1643	-	08.05.1649
Louis BAETMAN	08.05.1649	-	18.06.1657
Pierre DEWULF	18.06.1657	-	01.06.1661
Claude NICOLE	01.06.1661	-	02.07.1668
Roland REUZE	18.07.1668	-	01.02.1670
Jean PLAISIER	27.03.1670	-	04.03.1671
Pierre DESMET	04.03.1671	-	16.09.1678
Gaspar VERSTEELE	16.09.1678	-	16.09.1687
Jean SORELS	16.09.1687	-	16.09.1688
Mathieu KEMPYNCK	16.09.1688	-	11.03.1690
Jacques BREYTENS	11.03.1690	-	01.10.1690
Benoite FLANDRIN	01.10.1690	-	30.06.1691
Corneille REUSE	30.06.1691	-	31.10.1691
Antoine CORNELISSEN	31.10.1691	-	07.06.1696
François DEPUYDT	07.06.1696	-	17.06.1696
Jean VINCKE	17.06.1696	-	05.12.1696
Guillaume BUDDAERT	05.12.1696	-	24.01.1702
Adrien PEPERZEELE	24.01.1702	-	09.06.1708
Albert OSTEN	09.06.1708	-	19.10.1708
Pierre RODRIGEUX	06.11.1708	-	17.01.1715
Pierre RY	17.01.1715	-	07.05.1720
Pierre LAMASSCHE	07.05.1720	-	28.05.1720
Adrien PEPERZEELE	28.05.1720	-	24.11.1721
Pierre VALCKENIER	24.11.1721	-	16.06.1723
Guillaume WATERLOOT	16.06.1723	-	28.11.1728
Jacques DE WINTER	28.11.1728	-	10.11.1744
Mathieu MEYNNE	03.03.1745	-	31.03.1748
Philippe-Jacques DERDEYN	31.03.1748	-	04.02.1766
Jacques COSYN	04.02.1766	-	11.08.1772
Michel BORGERS	11.08.1772	-	24.04.1781
François LAGRANDE	24.04.1781	-	04.06.1783
Jean COSYN	04.06.1783	-	07.07.1791
Henri LAGRANDE	07.07.1791	-	03.11.1800

DE SCHEEPSRAMP VAN JULI 1924

Onlangs kwam ik in het bezit van een doodsprentje van de scheepsramp van 18 juli 1924. Getroffen door het groot aantal slachtoffers wilde ik meer weten over die catastrofe en ben ik de kranten van toen gaan opzoeken. Hieronder het "verslag" van de ramp. (1)

De ganse vissersvloot was op donderdagavond 17 juli 1924 uitgevaren. Het was prachtig weer. Bij het kriecken van de dag wakkerde de wind echter plots aan en sloeg over naar storm met zeer krachtige rukwinden.

De vloot werd verrast. De zee was ontketend en de wind werd al maar door heviger.

Vrijdag, 18 juli, vroeg in de morgen, had zich een grote menigte verzameld op de dijk. Men vreesde het ergste.

Sommige schepen probeerden de haven van Oostende te bereiken. Anderen liepen Zeebrugge of Heist binnen of leden schipbreuk op het strand.

Om 08.30 uur kapseisde de 0.16 in de geul, het schip verging en de schipper, Charles VERBIEST, verdronk. De 0.116, met schipper LAPLACE, zou vergaan zijn met man en muis. De 0.117 strandde op de kust maar de bemanning, Charles JONCKHEERE en de scheepsjongen Léon LOCQUET, was verdwenen.

Rond 11.00 uur strandde de 0.108 vóór Mariakerke, zonder bemanning. Ten Oosten van de haven van Oostende waren de N.26 en de 0.30 gestrand. Men vond het lijk van August REMAUT van de 0.75 op het strand en men is zonder nieuws van de schipper. Verder is men zonder nieuws van de 0.123, de 0.10, de 0.7, de 0.8, de 0.121, de 0.138 en de 0.77.

De 0.103, de 0.41, de 0.52, de 0.93, de 0.120 en de 0.44 zijn allen gestrand ergens langs de Belgische kust.

Geruchten doen de ronde dat er 26 doden zijn, waaronder 15 vissers van de vuurtorenwijk en 11 van de stad.

Overal heerst er grote onrust en men moet wachten tot zaterdagmorgen, 19 juli, vooraleer het waterschoutsbijt de officiële lijst van de vermisten kan bekend maken: 8 schepen zijn vergaan en er vallen 13 doden te betreuren.

0.92 met Gerard MALDEGHEM en Jacques EYLAND
0.138 met Gerard BLOMMAERT en zoon Basiel BLOMMAERT
0.18 met Isidoor PIETERS
0.77 met Louis VANBESIEN en Jacques WILLAERT
0.16 met Charles VERBIEST
0.75 met August REMAUT
0.108 met Julien POITIER en zoon Maurice POITIER
0.117 met Charles JONCKHEERE en Léon LOCQUET

Charles VERBIEST laat 5 kinderen na
Gerard BLOMMAERT laat 4 kinderen na
Charles JONCKHEERE laat 3 jonge kinderen na
Louis VANBESIEN laat 1 jong kind na
Jacques WILLAERT laat 2 jonge kinderen na
Julien POITIER laat 1 zeer jong kind na
Jacques EYLAND laat 2 kinderen na

In het totaal blijven er 10 weduwen met 18 wezen achter. 11 families zijn zonder inkomen.

* * *

Op 22 juli spoelt, ter hoogte van Knokke, het lichaam aan van vader VERBIEST. Het lijk zal naar Oostende overgebracht worden.

Op dezelfde datum wordt gemeld dat er volgende maandag een dienst zal opgedragen worden in de Sint-Petrus en Pauluskerk.

Op 24 juli spoelt, ter hoogte van Bredene, het lichaam aan van visser BLOMMAERT. Het lijk werd naar Oostende overgebracht.

* * *

Maandag 28 juli 1924. Een plechtige dienst wordt gehouden in de hoofdkerk ter nagedachtenis van alle slachtoffers.

Volgende personaliteiten zijn aanwezig :

- Mgr WAFFELAERT, bisschop van Brugge
 - de heer COPPIETERS 't WALLANT, arrondissementcommissaris
 - de heer Louis PIERARD, vertegenwoordiger van de Minister (op het laatste ogenblik weerhouden)
 - Luitenant Kolonel RINQUET, plaatscommandant
 - Majoor GLORIE aan het hoofd van een belangrijke afvaardiging officieren van het 3e en 23e Linierregiment
 - de heren commandanten TIMMERMANS, COUCKE, GRAYET en ASPESLAGH (allen commandant van het Zeewezen)
 - de heer RAYEZ, commandant van de Zinnia plus de officieren
 - de heer KESTELOOT, vrederechter te Oostende
 - de heer SMITS, directeur van de dienst Oostende-Dover
 - de heer KUWERT, commandant van het schoolschip "Comte de Smet de Naeyer"
- en nog vele anderen

De dienst werd aan het hoofdaltaar geleid door Deken CAMERLYNCK. De visserijalmoezeniers PYPE, JUVEYNS en DOBBELS droegen dodenmissen op aan de kleine altaren. Gedurende de offerande van deze mis werd het hieronderstaand doodsprentje uitgedeeld.

Na de dienst vertrok de Sleper II naar zee. Aan boord vele personaliteiten en de aanverwanten en vrienden van de slachtoffers. Aangekomen ter hoogte van de "sigarettenboei" stopt de sleper. Alle aanwezigen nemen de hoed af, de scheepsklok wordt geluid. De heer PICARD, in naam van de minister, de heer BAELS in naam van de stad, Lt. Kol. RINQUET in naam van het garnizoen, de heer DEPIERE in naam van de Belgische Maritieme Liga brengen hulde aan de slachtoffers.

Aalmoezenier PYPE leest de gebeden der overledenen. Alle bloemstukken worden op een plank gelegd. De plank wordt gelicht en langzaam vallen de bloemen in zee. Enkele ogenblikken later vormen ze een prachtig bloementapijt als hulde aan de vissers. Een laatste zegening en de sleper vertrekt naar Oostende.

* * *

Deze zware ramp bracht een golf van medeleven en sympathie te weeg.

Een hulpfonds werd opgericht en koning Leopold II stortte onmiddellijk 10.000 fr. Ook de provincie West-Vlaanderen stortte hetzelfde bedrag. De "Lustige Zigomars" deden een omhaling die de som van 4762,79 fr opbracht. De krant "Le Carillon" opende een intekenlijst en op 25 juli 1924 (slechts enkele dagen na de ramp) werd er reeds een eerste som van 35.137,10 fr overgemaakt aan het hulpfonds. Op 26 juli meldt de krant dat de intekenlijst nog steeds geopend blijft. Op 24 juli organiseert het Kursaal "une grande soirée" ten voordele van de familie der slachtoffers.

* * *

Op 24 juli 1924 interpelleert de heer BAELS, volksvertegenwoordiger, de Minister van Zeewezen, de heer NEUJEAN, in verband met deze ramp. Men stelt zich namelijk vragen omtrent de reddingsdienst. Spreker stelt dat er de redders niets te verwijten valt. Zij hebben gedaan wat menselijkerwijze kon gedaan worden, maar ze beschikten over te weinig materiaal. Er bestaan te Oostende slechts 2 sleepboten en die zouden, volgens de heer BAELS, voortdurend moeten onder stoom staan om zo vlog mogelijk te kunnen uitvaren. Er zouden moeten boten van een speciale constructie bestaan, uitgerust met een krachtige motor. De minister belooft de zaak grondig te onderzoeken.

* * *

Ten slotte laten wij reder Pierre BARBAIX aan het woord (2). "Die stormnacht zal ik nooit vergeten. Het was juli. Ik was net 20 geworden. Die dag waren we met onze garnaaalschuitjes uitgevaren. Het was prachtig weer. Maar wat niemand had verwacht, gebeurde toch : een ellendig stormweer kwam opzetten. Kolkende golven. de hel brak los..... Niet minder van 13 mannen lieten hun leven op zee tijdens die nacht. Ik was ontsnapt aan de dood, net als mijn broer Henri waarmee ik met de O.135 in zee was gestoken !"

Jean Pierre FALISE

Bronnen : (1) "Le Carillon van 19-20 juli, 20-21 juli, 24 juli, 26 juli 1924
(2) "Tips" van 29 november 1984

OVER DANSZALEN, CAFÉ CHANTANTS EN ANDERE DRANKGELEGENHEDEN

Begin 1887 waren verschillende klachten binnengekomen bij de Gemeenteraad en het Schepencollege en achtte het Schepen college het noodzakelijk de Gemeenteraad voor te stellen het hierna volgende reglement te aanvaarden. Dit werd met 6 stemmen op de 10 door de toenmalige (exclusief liberale) Gemeenteraad aangenomen.

" Aangezien het aantal "cabarets" voorzien van een draaiorgel, " danszalen en "café chantants" alle dagen toeneemt is " het noodzakelijk geworden een reglementering op te stellen " voor het eerbiedigen van de openbare rust.

" Wie dergelijke gelegenheid wil openen moet hiervoor schrif- " telijk toelating vragen aan het Schepencollege. Dit " schrijven moet vergezeld gaan van de plannen. Tevens " dient een "cour" (= W.C.) voorzien te worden die behoorlijk " is uitgerust voor de noodwendigheden van de bezoekers.

" De jaarlijks te betalen taks bedraagt :
" 150 fr voor een danszaal of een café chantant
" 100 fr voor een gelegenheid voorzien van een draaiorgel
" 50 fr voor het plaatsen en bespelen van een piano
" in een gelegenheid.

" Behalve de drie dagen van Karnaval en de daaropvolgende " zondag, de zon-, maan- en dinsdag van de Kermis en de " daaropvolgende zondag heeft de politiecommissaris het " recht - mits het Schepencollege op de hoogte te brengen - " om bepaalde gelegenheden te doen sluiten.

" Dansen en muziek spelen is toegelaten :
" 's Zomers (van 1 mei tot en met 31 oktober) : de zondag
" en maandag van 19u tot middernacht.
" 's Winters : op zondagen en wettelijke feestdagen van
" 16u tot middernacht en de maandagen van 18u30 tot 22u30.

X X X X
X X

Dat het wel had zin het "muzikaal gerucht" in de stad te dempen - vooral dan ten gerieve van de vreemdelingen geduren de de zomermaanden - blijkt ondermeer uit volgende gegevens.

Volgens "Le Courier d'Ostende" van DAVELUY (en die kon het weten vermits hij tevens drukker was van het Gemeenteblad, het Bulletin en de verslagen van de "Chambre du Commerce et de l'Industrie") telde onze stad in 1887, 760 cafés en herbergen.

A. STRACKE's "Almanach du Commerce et de l'Industrie" van hetzelfde jaar vermeldde er "slechts" 319, maar deze waren heel zeker voor het chiek volk bestemd en waren gelegenheden die het zich konden veroorloven te betalen om op een of meerdere lijnen in de Almanach vermeld te worden.

Volgens diezelfde "Courrier" bezat Oostende dan nog bovendien een onbekend aantal "débits de boisson" - dus eigenlijk geen cafés, maar wel winkeltjes waar men rechtstaande aan de toonbank een borrel of een pint kon drinken.

Dat allemaal voor een bevolking van 24.000 zielen. Men telde toen ook reeds een goede 32.000 toeristen. Dat was dan, als we inwoners en toeristen samentellen, hierbij veronderstellende dat die toeristen toen ongeveer een maand per jaar in onze stad verbleven, 1 café per 34 inwoners/toeristen. Hierbij zijn gerekend : vrouwen, kinderen, ouden van dagen en mensen - er waren er zeer veel toen - die het zich amper konden veroorloven een pint of een borrel te drinken wanneer ze zelf moesten betalen.

Zodat we kunnen besluiten dat de doorsnee Oostendenaar in die tijd goed zijn mannetje kon staan.

Ter vergelijking geven we aantal bars, dancings, nachtclubs en cafés die we in de "Gouden Gids" gevonden hebben en bijgevolg voorzien zijn van een telefoon (hoeveel zouden er nu zijn zonder telefoon ?). Hoop en al 290. Als we hierbij aannemen dat onze stad nu om en bij de 80.000 zielen telt (met inbegrip van het intussen opgeslorpte Mariakerke, Stene en Zandvoorde) en zonder de nóg talrijker toeristen mee te rekenen, dan moeten we op z'n Oostends besluiten : "niet drummen aan de toog en elk z'n toer afwachten".

Jef KLAUSING

NA EEN WAPENSTILSTAND...

De gevaarlijk-kwetsbare oorlogsresten uit de twee wereldoorlogen die ons strand, duinen en zeedijk lange tijd ontsierden, zijn nagenoeg verleden tijd.

Niettemin, na de eerste wereldbrand, hervatte het seizoenleven in riskante omstandigheden.

Reeds een maand na de wapenstilstand van 1918 inspecteerde de minister van Openbare Werken op een werkbezoek de getroffen kuststreek. Op 5 december 1918 stuurde hij zijn collega van Oorlog een nota om de bunkers en kilometers prikkeldraad te laten verwijderen. Het telegram werd eveneens overgemaakt aan het militair commando om na te gaan of deze installaties soms geen defensieve waarde hadden. Nog anderen zagen er "la grande attraction de la saison balnéaire prochaine" in of hadden graag enkele bunkers op de zeedijk bewaard als herinnering....

Minister ANSEELE legde van zijn kant sociale prioriteiten. Ons land telde een aanzienlijk aantal werklozen die verder in miserie en ellende afgleden en de regering zag een kans om die mensen - al werkende - hun brood te laten verdienen in het herstel van het land (17 dec 1918). Luitenant-generaal baron de RYCKEL van het kustcommando wilde eerst alle munitie en explosieven onschadelijk maken alvorens over te gaan tot de destructie van de bunkers. Ook de versperringen zag hij liever blijven teneinde burgers en toeristen veilig op afstand te houden. Tegen het wegnemen van prikkeldraad op de dijk en op de weg Oostende-Westende had hij geen bezwaar (18 dec 1918).

Stadsingenieur VERRAERT van zijn kant had ook al bij zijn collega VAN DER SCHUEREN gewezen op het gevaar van openingen in het plaveisel van de zeedijk waaronder onderaardse gaanderijen liepen en stelde voor ze te dempen met zand (14 jan 1919).

Wie ook in "nesten" zat was directeur DECUYPER. Als verantwoordelijke van de "Société Anonyme des tramways du littoral" wilde hij graag de tramlijn tussen Oostende en Middelkerke heropenen die door de Duitsers met piketten was versperd. Voor hem hadden die spullen geen toeristische of verdedigen de waarde ! (11 jan 1919).

Uiteindelijk werd uitgekeken naar een ontwerp van aanbesteding voor de sektor die vevat lag tussen de villa Osterrieth en de grens met Raversijde. Op 13 maart 1919 konden aannemers hun enveloppes indienen in de Velodroomstraat 44.

Het was August SMIS, A. Pieterslaan 85, die het order in de wacht sleepte, vóór PERSIN en BOUDOLF. Interessant zijn de nota's uit het lastencohier. - Een vakman ontving toen 1,25 fr per uur en een handlanger 1,00 fr. De arbeidsduur is bepaald op 9 uur daags en de uitbetaling gebeurt halfmaandelijks. Het loon, uitgegeven voor werk op wettelijke feestdagen, uit reden van hoogdringendheid of ongevallen zal verhoogd worden met 25 %. Nachtwerk (tussen 21 en 5u) met 50 %.

Op 29 april 1919 volgde de eindinspectie en bevestigden beide partijen dat de werkzaamheden uitgevoerd zijn, conform het contract.

30 jaar later : opnieuw een Duits schenario; l'histoire se répète...

Ivan VAN HYFTE

GODTSCHALCK : 60 JAAR !

Het was mevrouw Helena GODTSCHALCK die in december 1912 de Belgische Staat als haar legataris aanstelde met de opdracht om ondermeer tegenover de zee een terrein van ten minste 1 ha. aan te kopen en er een tehuis voor zeelieden op te richten dat de naam "HELENA EN ISABELLA GODTSCHALCK" zou dragen. Op de gevel zou het familiewapen gebeiteld worden. Dit legaat werd door de Staat bij koninklijk besluit van 9 december 1920 aanvaard en bij koninklijk besluit van 1 juni 1922 werd het reglement tot inrichting van de Stichting uitgevaardigd.

Het bevel om de bouwwerken aan te vangen kwam er op 1 mei 1924 en de bouw van de instellingen werd in augustus 1925 beëindigd. De plechtige inwijding had plaats op 21 september 1925 door de toenmalige minister van Justitie, Paul TSCHOFFEN. Eerste directrice werd mevr. ROMBOUITS, zelf weduwe van een gewezen zeekapitein. Eind 1950 werd zij wegens het bereiken van de leeftijdsgrens op rust gesteld en opgevolgd door mevr. VANDENBERGHE.

